

NIEUW GENECO GENOOTSCHAP NEDERLANDSE COMPONISTEN

Aan de woordvoerders Cultuur van de tweede kamer

Stimuleer specifiek beleid voor muziek. Voorkom kaalslag bij het Fonds Podiumkunsten!

De minister wil het Fonds Podiumkunsten (FPK) korten met 8,6 miljoen euro. Vanaf 2021 kan het FPK daardoor nog maar 50 tot 60 gezelschappen en ensembles meerjarig financieren. Nu zijn dat er 113.

De korting op FPK leidt tot enorm verlies aan werk en inkomen voor componisten en makers. En dat terwijl zij door opeenstapeling van factoren sowieso al steeds verder in de klem raken. De FPK gezelschappen en ensembles spelen een cruciale rol in het coproduceren en uitvoeren van actueel werk van componisten, schrijvers, regisseurs, ontwerpers en andere makers. Minder gezelschappen en ensembles betekent voor componisten een groot verlies aan werk en inkomen. Terwijl het kabinet sinds het rapport 'Passie gewaardeerd' van de Sociaal Economische Raad en Raad voor Cultuur zich zegt in te willen zetten voor Fair Practice en de versterking van de nu ronduit beroerde economische positie van makers.

Nieuw Genootschap Nederlandse Componisten (Nieuw Geneco) onderschrijft de actie van de Nederlandse Associatie van Podiumkunsten (NAPK) en Kunsten92.

Nieuw Geneco roept op tot

- **Ongedaan maken van de korting op FPK**
- **Specifiek beleid voor muziek**
- **Maatwerk voor auteursrechten in de non profit muzieksector**

Wij lichten hieronder de bijzondere noden van componisten in Nederland toe, die door de korting bij FPK nodeloos extra geraakt worden.

Inkomenspositie Componisten

Componisten moeten hun inkomsten vooral halen uit compositie-opdrachten en auteursrechten bij uitvoering en radio/tv/online. Royalty's uit verkoop bladmuziek, cd's zijn sinds decennia gedecimeerd; online levert amper iets op.

Hun inkomen is de afgelopen jaren drastisch gedaald (zie ook [Componistenmonitor](#), Berenschot 2017).

De individuele componist ervaart in het huidige subsidiestelsel drie knelpunten die zijn financiële en creatieve onderhandelingsruimte verkleinen en zijn artistieke ontwikkeling frustreren, alle drie rakend aan de kern van de beroepsuitoefening:

- Afname aan creatiemogelijkheden (werkbudget, werkruimte, opdrachten)
- Afname aan uitvoeringsmogelijkheden (ensembles, orkesten, podia)
- Druk op inkomsten uit auteursrechten

Terugval door opeenstapeling van factoren:

Geen geormerkt FPK budget meer voor compositie

In de jaren tachtig en negentig gaven veel orkesten, ensembles en omroepen compositieopdrachten aan componisten. Dit is de laatste 10 jaar steeds verder afgenomen. Voorheen was er een geormerkt fonds voor de scheppende toonkunst (in analogie aan het Fonds voor de Letteren). Sinds dit echter is ingevoegd in het FPK is het budget voor compositieopdrachten steeds verder afgenomen. Opdrachten komen daardoor steeds minder voor.

In de komende periode wordt het nog erger. Het Fonds Podiumkunsten kiest (mede door de korting) voor radicale 'ontschotting'. Dat wil zeggen, geen apart beleid meer voor muziek en theater en dans, ondanks grote verschillen in de uitvoeringspraktijk. Met het resterende bedrag is het in de ogen van het Fonds niet langer mogelijk 'een 'uitgebalanceerde' aparte muziek-regeling uit te voeren'.

Afname FPK budgetten voor gezelschappen/ensembles én compositieopdrachten

Ensembles kunnen het verstrekken van compositieopdrachten niet binnen hun meerjarenbudgetten bij het FPK bekostigen.

Het compositiebudget voor opdrachtcomposities bij het FPK is volstrekt ontoereikend voor de hoeveelheid aanvragen. Zowel van meerjarig gesubsidieerde gezelschappen als van 'losse' aanvragers.

Van alle positief (!) beoordeelde aanvragen kan slechts 37 procent worden toegekend; de rest valt onder de zaaglijn. Let wel, dit zijn positief bevonden aanvragen, dus inclusief adequate speellijst, samenwerkingspartners, beoogd publieksbereik. Maar toch zonder budget.

Ontschotting en verbreding genres

Het budget van het Fonds Podiumkunsten voor deze compositieopdrachten en werkbeurzen was oorspronkelijk bedoeld voor hedendaagsklassieke muziek (het geormerkte geld van het in 2008 in het FPK gevoegde Fonds Scheppende Toonkunst), maar komt tegenwoordig ten goede aan alle soorten muziek: hedendaags-klassiek, jazz, pop, wereld, urban et cetera. Die verruiming naar andere muzikale stijlen en talen is broodnodig, gezien de artistieke en economische ontwikkelingen in alle muziekgenres, maar het FPK budget is niet meegegroeid en is hier veel te krap voor.

Programmering podia

Veel kleine en middelgrote podia zijn de afgelopen periode gesloten. Veel podia kampen met kleine budgetten. Soms omdat het geld vooral in 'de stenen' of de organisatie zit en er te weinig overblijft voor programmering.

Programmeurs kunnen zich weinig financiële risico's veroorloven en willen daarom bijna geen onbekende producties programmeren. Dat bemoeilijkt het ook voor ensembles om nieuw werk op hun programma te zetten. (Als alles draait om kaartverkoop en zaalbezetting ivm exploitatie eisen van gemeenten, is er geen ruimte voor repertoire ontwikkeling, vraagontwikkeling en vernieuwing.)

Druk op inkomsten uit rechten

Auteursrechten voor gecomponeerde muziek bij dans of theater (grootrecht) staan onder druk. Steeds vaker wordt componisten gevraagd 'af te zien' van hun rechten of genoeg te nemen met een lage vergoeding. De individuele componist heeft weinig onderhandelingsvrijheid (voor jou 10 anderen).

Buma Stemra int namens de componisten een deel van de publieksinkomsten bij muziekgebruikers (kleinrecht). Bij non-profit, gesubsidieerde ensembles/orkesten en podia wordt door Buma een lager bedrag gerekend dan bij profit muziekgebruikers. Ook voor muziekverenigingen hanteert Buma maatschappelijke (lage) tarieven voor muziekgebruik. Maar dupeert daarmee de componist wiens werk gespeeld wordt. Het percentage dat de componist ontvangt voor zijn/haar auteursrecht in het gesubsidieerde circuit is daardoor oneerlijk laag in vergelijking met de niet-gesubsidieerde muziekgenres. Hier zit naar schatting een value gap van gemiddeld 2/3e van de opbrengsten.

Tot slot, kansen en bedreigingen door Fair Practice

Samen met de Kunsten92, Creatieve Coalitie en de European Composers & Songwriters Alliance zet Nieuw Genootschap Nederlandse Componisten zich sterk in voor Fair Practice in de kunsten, en muziek in het bijzonder.

We juichten het toe dat Fair Practice een vereiste wordt bij meerjarige subsidiering. Maar Fair Practice vraagt wel om Fair Money. Anders is het een regelrechte bedreiging voor et volume aan werk en opdrachten. Componisten en andere werkenden in de culturele en creatieve sector schieten er niks mee op als ze straks te weinig werk hebben voor weliswaar een faire vergoeding. Per saldo betekent dat nog steeds te weinig werk en inkomen voor makers. Te weinig opdrachtgevers verschaalt de praktijk van makers, leidt tot een verlies aan ontwikkelkansen en zichtbaarheid. Fair Practice is loon naar werk (het nieuwe normaal), maar ook een lange termijn toekomstperspectief op beroepsuitoefening.

Nieuw Geneco, 16 november 2019

Esther Gottschalk
directeur

Meer lezen:

<https://www.parool.nl/kunst-media/ook-de-componist-kan-vaak-amper-rond-komen~b6ab2f90/>

<http://nieuwgeneco.nl/fair-practice-voor-componisten-nu/>

[flyer van de NAPK](#)